

## **UBISTVO PRI IZVRŠENJU KRIVIČNOG DELA RAZBOJNIŠTVA I RAZBOJNIČKE KRAĐE**

REZIME: U radu su analizirane odredbe Krivičnog zakonika Republike Srbije kojima se lišavanje života pri izvršenju krivičnog dela razbojništva ili razbojničke krađe predviđa kao kvalifikovani oblik ubistva. Ovo je novi oblik teškog ubistva. Ranije zakonsko rešenje je ovaj oblik teškog ubistva predviđalo kao imovinsko krivično delo. Iako se radi o višeobjektnom krivičnom delu, ovde je dominantno lišavanje života, tj. ubistvo, a činjenica da se to čini pri vršenju krivičnog dela razbojništva ili razbojničke krađe predstavlja kvalifikatornu okolnost.

Ubistvo pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi je po svom sastavu složeno krivično delo koje se sastoji iz krivičnog dela ubistva i krivičnog dela razbojništva ili razbojničke krađe koja su takođe složena krivična dela (sastoji se iz krađe i prinude).

Ubistvo pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi predviđaju i mnogi drugi krivični zakoni – zakonici, ali ga tretiraju kao teži oblik krivičnog dela razbojništva odnosno krivičnog dela razbojničke krađe.

Prilikom obrade ovog oblika teškog ubistva autor je naveo i primere iz sudske prakse iz presuda Vrhovnog suda Srbije i Okružnog suda u Novom Sadu.

*Ključne reči: teško ubistvo, ubistvo, lišavanje života, razbojništvo, razbojnička krađa*

<sup>1</sup> Docent na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu

<sup>2</sup> Docent na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu

<sup>3</sup> Profesor na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu

## Uvod

U savremenom krivičnom pravu ubistvo se smatra kao najteže krivično delo, bez obzira na društveno uređenje pojedinih država. Za ubistvo su predviđene i stroge kazne. Za teška ubistva predviđena je, najčešće, smrtna kazna ili, najduže vremenske kazne lišenja slobode – doživotni zatvor, zavisno od toga da li su pojedine zemlje ukinule smrtnu kaznu ili ne.

Ubistvo se sastoji u lišenju života nekog lica. U teoriji krivičnog prava vrši se klasifikovanje ubistava na obična, laka i teška. Naše krivično zakonodavstvo daje klasifikaciju ubistava na opšte krivično delo ubistva, teži (kvalifikovani) i lakši (privilegovani) oblici.

Teško ubistvo je kompleksno krivično delo za čije postojanje je potrebno da se ostvare određeni elementi. To je protivpravno lišenje života drugog lica, praćeno nekom okolnošću koja mu daje teži oblik. Okolnosti koje obično ubistvo čine teškim mogu se odnositi na: način izvršenja; pobude izvršenja; okolnosti pod kojima se ubistvo vrši i posebna svojstva pasivnog subjekta koji se lišava života.

Krivični zakonik Republike Srbije, po prvi put, prihvata podelu krivičnog dela ubistva na obično i teško ubistvo. Dakle, razdvojeno je inkriminisanje običnog i teškog ubistva, tako da su ova pitanja regulisana u dve odredbe. U članu 113. propisano je krivično delo ubistva,<sup>4</sup> dok je u članu 114. propisano krivično delo teškog ubistva koje ima više oblika (tačka 1–9).

Kvalifikovano ili teško ubistvo (član 114. KZ RS) koje je u novom krivičnom zakonodavstvu izdvojeno iz inkriminacije ubistva (budući da su i ubistvo i teško ubistvo bez posebnog zakonskog razgraničenja naziva bili propisani ranije u članu 47. Krivičnog zakona Republike Srbije) postoji kada je umišljajno lišenje života drugog lica izvršeno na takav način, pod takvim okolnostima i prema takvom licu koji mu daju veći stepen težine i opasnosti za koje zakonik propisuje teže kažnjavanje.

Zakonik razlikuje više oblika i vidova teškog ubistva prema: 1) načinu izvršenja, 2) pobudama učinioca, 3) okolnostima izvršenja i posledici i 4) osobenosti pasivnog subjekta. Kada se u radnjama učinioca stekne više kvalifikatornih okolnosti ubistva od kojih neki od njih ostanu u pokušaju, sud je dužan da u pravnu kvalifikaciju pored toga što će uneti kvalifikovane oblike krivičnog dela unese i da su neki od njih ostali u pokušaju.<sup>5</sup>

Teška ubistva su umišljajna ubistva. Umišljaj učinioca treba da obuhvati kako samo lišavanje života drugog lica tako i kvalifikatornu okolnost koja to ubistvo čini teškim. Moguć je i direktan i eventualni umišljaj. Kod teških ubistava kvalifikovanih posebnom pobudom radi se uvek o direktnom umišljaju, uz koji mora postojati i posebna pobuda.

<sup>4</sup> „Ko drugog liši života, kazniće se zatvorom od pet do petnaest godina“.

<sup>5</sup> Presuda Vrhovnog suda Srbije Kž. 10/98.

Za ovo delo je propisana kazna zatvora najmanje deset godina ili kazna zatvora od trideset do četrdeset godina. Prema učiniocu ovog krivičnog dela vodi se redovni krivični postupak, a krivično gonjenje se preduzima po službenoj dužnosti. Za ovo delo nadležan je okružni sud.

## **Pojmovno određenje ovog oblika teškog ubistva**

Krivični zakonik Republike Srbije kao kvalifikovani oblik ubistva predviđa lišavanje života pri izvršenju krivičnog dela razbojništva ili razbojničke krađe (član 114. tačka 4). Ranije rešenje koje je ovaj oblik teškog ubistva predviđalo kao imovinsko krivično delo nije prihvatljivo. Iako se radi o višeobjektnom krivičnom delu, ovde je dominantno lišavanje života, tj. ubistvo, a činjenica da se to čini pri vršenju krivičnog dela razbojništva ili razbojničke krađe predstavlja kvalifikatornu okolnost.<sup>6</sup>

Prof. dr **Ljubiša Lazarević** se kritički osvrnuo na ovo rešenje u novom Krivičnom zakoniku. On kaže: „Ove izmene nisu bile inicirane ni od sudske prakse ni od teorije, a nelogične su iz više razloga. Prvo, svrstavanje nekog krivičnog dela u određenu grupu u Zakoniku nije stvar arbitrnosti, neke subjektivne koncepcije, već se mora zasnivati na nekim objektivnim kriterijumima, pri čemu poseban značaj ima zaštitni odnosno napadni objekt kod tog dela i sadržina umišljaja. Razbojništvo i razbojnička krađa su imovinska krivična dela i sadržinu njihovog umišljaja čini svest o vršenju prinude i krađe. Okolnost da je pri tome izvršeno još neko krivično delo ne menja njihovu osnovnu sadržinu, već ovo delo samo čini težim ili lakšim. Kad je pri njihovom izvršenju neko lice sa umišljajem lišeno života, to nikako ne znači da su ta dela vršena u nameri da se drugo lice liši života, a da su ova dela samo način izvršenja ubistva; reč je o složenom krivičnom delu koje sada, pored prinude i krađe, obuhvata i lišavanje života nekog lica, učinjeno sa naknadnim umišljajem. Drugo, Krivični zakonik u tački 5 člana 114 kao oblik teškog ubistva predviđa i kada se ono vrši iz koristoljublja. Kako sada razgraničiti ova dva krivična dela, posebno sa aspekta njihovog umišljaja; i jedno i drugo se vrši radi pribavljanja imovinske koristi. Izgledalo bi da u oba slučaja kod učinioca već unapred postoji umišljaj na lišavanje života, što ne odgovara prirodi dela kada se ubistvo vrši pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi; kod tih dela umišljaj nije „na startu“ upravljen ka lišavanju života, već do tog dolazi kasnije. Po toj logici i umišljajno nanošenje teške telesne povrede pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi nije trebalo propisati kao teži oblik ovih dela, već kao neki oblik teške telesne povrede. Rešenje prihvaćeno u članu 114 tačka 4 KZS nije ni logično ni celishodno niti je bilo do sada inicirano od strane sudske prakse“.<sup>7</sup>

<sup>6</sup> Z. Stojanović, O. Perić: Krivično pravo, posebni deo, XI izdanje, „Pravna knjiga“ Beograd, 2006, str. 25.

<sup>7</sup> Lj. Lazarević: Kritički osvrt na neka rešenja u Krivičnom zakoniku Srbije, Pravni život br. 9/06, str. 15.

**Ubistvo pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi je po svom sastavu složeno krivično delo koje se sastoji iz krivičnog dela ubistva i krivičnog dela razbojništva ili razbojničke krađe koja su takođe složena krivična dela (sastoje se iz krađe i prinude).**

Stvaranje ovog **složenog krivičnog dela** opravdava se time da se u ovakvim slučajevima radi o **jednom događaju** koji predstavlja celinu iako sadrži elemente više krivičnih dela, a pored toga ovako postavljena inkriminacija omogućava propisivanje **odgovarajuće kazne** do koje se u konkretnim slučajevima ne bi moglo doći primenom odredaba o odmeravanju kazne za krivična dela u sticaju.<sup>8</sup>

Razbojništvo i razbojnička krađa su inače krivična dela protiv imovine predviđena u članu 206. i 205. KZ.

**Razbojništvo i razbojnička krađa** su specifična krivična dela. Mada se vrše u nameri pribavljanja protivpravne imovinske koristi i u svom biću sadrže obeležja **krađe**, to nisu posebni oblici krađe, već samostalna krivična dela, čije biće pored obeležja krađe sadrži i elemente krivičnog dela **prinude**. Reč je o složenim krivičnim delima. Ova dva dela su i međusobno slična po konstrukciji. I jedno i drugo obuhvataju krađu i prinudu. **Razlika je u redosledu vršenja ovih dela. Kod razbojničke krađe učinilac prvo vrši krađu, a zatim prinudu u cilju zadržavanja ukradene stvari, dok kod razbojništva primena prinude prethodi vršenju krađe.**<sup>9</sup>

**Razbojništvo (član 206)** je oduzimanje, upotrebom sile protiv nekog lica ili pretnjom da će se neposredno napasti na život ili telo, tuđe pokretne stvari u nameri da se njenim prisvajanjem pribavi sebi ili drugom protivpravna imovinska korist.

Upotreba sile ili pretnje da će se neposredno napasti na život ili telo prethodi, kod razbojništva, izvršenju krađe. **Prinuda** je sredstvo za ostvarenje krađe i zato između njih mora postojati međusobna povezanost. To znači da između upotrebljene **prinude i krađe** ne može postojati veći vremenski razmak. Reč je o dve faze jednog kontinuiranog delovanja učinioca, u kome prva treba da omogući ostvarenje druge. To mora biti obuhvaćeno umišljajem učinioca; on treba da je svestan da prinudu upotrebljava da bi pomoću nje oduzeo tuđu stvar. Moguće je da jedno lice upotrebljava prinudu, a da drugo oduzima stvar; u takvom slučaju oni se smatraju saizvršiocem ovog dela.

**Sila i pretnja** treba da se upotrebljavaju prema licu. To može biti pritežalac stvari koja je predmet krađe, ali i neko drugo lice, npr. lice koje se slučajno zateklo na mestu izvršenja krađe, lice koje je priteklo u pomoć napadnutom i sl. Cilj upotrebe sile i pretnje je **savlađivanje ili sprečavanje otpora**. To znači da izvršilac prethodnom upotrebom prinude može da spreči mogući otpor pri krađi.

<sup>8</sup> Đ. M. Đorđević: Novi oblici teških ubistava u predlogu Krivičnog zakonika, Pravni život br. 9/05, str. 141.

<sup>9</sup> Lj. Lazarević: Krivično pravo, posebni deo, „Savremena administracija“ Beograd, 2000, str. 301–302.

**Razbojnička krađa (član 205)** postoji kad učinilac, zatečen na delu krađe, u nameri da ukradenu stvar zadrži, upotrebi silu protiv nekog lica ili pretnju da će neposredno napasti na život ili telo. Razbojnička krađa počinje vršenjem krađe. Potrebno je da učinilac oduzima tuđu pokretnu stvar u nameri da njenim prisvajanjem ostvari za sebe ili drugog protivpravnu imovinsku korist. Izvršilac treba da upotrebi silu ili pretnju da bi zadržao ukradenu stvar. Sila ili pretnja treba da su upotrebljene prema nekom licu koje je učinioca zateklo na delu krađe. To može biti vlasnik ili pritežalac stvari, ali i svako drugo lice. Pri tome nije neophodno da je lice prema kome se vrši prinuda pokušalo da spreči učinioca u vršenju krađe,<sup>10</sup> ali je neophodno da učinilac smatra da će ga u tome sprečiti ili eventualno otkriti.

Smatra se da je učinilac zatečen na delu ako je već izvršio oduzimanje stvari, ali se još nije udaljio iz prostora gde se stvar nalazila ili uopšte sa mesta izvršenja dela.<sup>11</sup> Ipak, smatra se da postoji razbojnička krađa i kad se učinilac udaljio sa mesta, a silu i pretnju je upotrebio pri bekstvu prema licu koje ga je gonilo da bi ga sprečilo da odnese ukradenu stvar.<sup>12</sup> On može da bude zatečen od bilo kog lica, bez obzira na to da li je to vlasnik stvari, pritežalac ili neko drugo lice koje se našlo na mestu izvršenja dela. Iako je najčešće slučaj da je to lice videlo učinioca da vrši krivično delo, to ipak nije nužno da bi se smatralo da je učinilac zatečen na delu, tako da zaticanje na delu postoji i kad lice koje je naišlo ili se našlo na mestu izvršenja dela nije videlo šta je učinilac uradio, ali se prema okolnostima to moglo pretpostaviti. Takođe nije od značaja da li je on pokušao da spreči učinioca da zadrži ukradenu stvar ili je to samo moglo da se pretpostavi.

Ubistvo pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi predviđaju i mnogi drugi krivični zakoni – zakonici, ali ga tretiraju kao teži oblik krivičnog dela razbojništva odnosno krivičnog dela razbojničke krađe.

## Sudska praksa

Kao ilustracija ovog oblika teškog ubistva mogu da posluže primeri iz sudske prakse sadržani u presudama Vrhovnog suda Srbije i Okružnog suda u Novom Sadu.

**Presudom Okružnog suda u Novom Sadu K. 355/05 od 16.02.2006. godine** oglašeni su krivim i osuđeni D.P. i K.M.

Oni su izvršili krivično delo **teško ubistvo iz čl. 114. tač. 4. KZ**. Dana, 30.04.2005. godine, u vremenskom periodu od 14,00 do 15,30 časova u Vrbasu, u ulici Palih boraca br. 11-a, u stanu br. 34, na VII spratu, u zajednici i po prethodnom dogovoru, optuženi D.P. i K.M. su upotrebili silu prema oštećenom R.Z. i neposredno napali na njegov život i telo, u nameri da od njega oduzmu novac

<sup>10</sup> Lj. Lazarević, op. cit., str. 302–303.

<sup>11</sup> Stojanović Z., Perić O.: Krivično pravo, posebni deo, Beograd, 2003, str. 296. Cit. prema: Đ.M. Đorđević, op. cit., str. 146.

<sup>12</sup> Presuda Vrhovnog suda Srbije, Kž. I 519/90. Cit. Đ.M. Đorđević, op. cit., str. 146.

za koji su znali da drži u stanu i da njegovim prisvajanjem sebi pribave protivpravnu imovinsku korist. Nekoliko dana pre ovog događaja u Novom Sadu D.P. i K.M. su se dogovorili da „opljačkaju“ oštećenog koji je rođak optužene V.K. Ona je znala da oštećeni ima u stanu veću količinu novca i da ga drži u akt tašni. O tome je pričala optuženom D.P., sa kojim je živela u vanbračnoj zajednici. Navedenog dana optuženi D.P. i K.M. su vozom otišli za Vrbas, dok je optužena V.K. ostala u Novom Sadu znajući kod koga i iz kojih razloga su oba optužena krenuli za Vrbas. Oštećeni R.Z. ih je pustio u stan, jer je prepoznao optuženog D.P. počastio ih je. Dok je oštećeni širio veš na terasi, optuženi D.P. mu je prišao sa leđa i primenio silu prema njemu. Rukom ga je uhvatio u predelu usta i grkljana i oborio ga na pod. Bio je fizički mnogo jači, a i znatno mlađi od oštećenog. Pošto je oštećeni pružao otpor, D.P. je pozvao optuženog K.M., koji je pritrčao i takođe primenio silu prema oštećenom tako što ga je uhvatio za ruke i pritiskao prema podu. Optuženi D.P. je oštećenog rukama stiskao u predelu grkljana. Tako su savladali oštećenog koji je ostao nepomično da leži na podu. Potom su izvršili premetačinu po stanu tražeći novac. Pronašli su ga u zaključanoj akt tašni, kako im je to rekla optužena V.K. Tašnu su isekli nožem i iz iste oduzeli i prisvojili devizni novac u iznosu od oko 1.000 evra. Optuženi D.P. je u stanu pronašao i vatreno oružje za koje je oštećeni imao dozvolu za držanje (pištolj marke CZ M-70, kalibra 7,65 mm). Oružje je uzeo i poneo sa sobom. Optuženi K.M. se ponovo vratio do oštećenog koji je ležao na podu. Izvukao je kaiš iz pantalona oštećenog, koji je stavio kao omču oko vrata oštećenom i stegao ga. Na taj način su oštećenog lišili života. Kod njega je smrt nastupila kao posledica sadejstva primenjenih sila obojice optuženih usled udušenja. Pre izlaska iz stana, jedan od optuženih je nožem koji je našao u stanu ubo oštećenog u predelu grudnog koša i ostavio nož u telu. Ubod i rana su mu zadati posmrtno. Nakon ovoga optuženi su napustili lice mesta i vratili se u Novi Sad. Svi troje optuženih su oduzimanjem i prisvajanjem novca i predmeta koji su vlasništvo oštećenog R.Z. sebi pribavili protivpravnu imovinsku korist. Do hapšenja novac su trošili za provod po gradu i za lične potrebe.

Optuženi su svesni svoga dela i hteli su njegovo izvršenje. To znači da su ovo krivično delo izvršili sa **direktnim umišljajem**. Očekivali su da će u stanu oštećenog pronaći znatnu sumu novca od 10.000 do 30.000 evra. Namera im je bila da dođu do veće količine novca. Uračunljivost ni kod jednog od optuženih nije dovedena u pitanje, odnosno bila je očuvana. Preciznije rečeno svi optuženi su bili **sposobni da shvate značaj svoga dela i sposobni da upravljaju svojim postupcima u vreme izvršenja dela**.

Optužena V.K. je sa direktnim umišljajem izvršila krivično delo razbojništva iz čl. 206. st. 3., u vezi st. 1. KZ u pomaganju iz čl. 35. KZ. Osuđena je na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i šest meseci. Optuženom D.P. je izrečena kazna zatvora u trajanju od 12 godina, a optuženom K.M. kazna zatvora u trajanju od osam godina. Sud je prilikom odlučivanja o vrsti i visini sankcije

za optuženog K.M. cenio kao osobito olakšavajuću okolnost činjenicu da je navedeni optuženi potpuno priznao izvršenje krivičnog dela. Tako je pomogao da se utvrdi činjenično stanje. Primenom zakonskih odredbi o ublažavanju kazne zatvora ispod propisanog zakonskog minimuma za to delo, sud ga je osudio na osam godina zatvora, sa potpunim uverenjem da će ista kazna dovoljno vaspitno delovati na optuženog da u buduće ne vrši krivična dela i da će se ovom kaznom, takođe ostvariti svrha i specijalne i generalne prevencije.

**„Kada je optuženi pri izvršenju razbojništva tri lica umišljajno lišio života, pokazujući pri tome krajnju hladnokrvnost i bezosećajnost, neophodno je izricanje smrtne kazne radi ostvarenja opšte svrhe kažnjavanja.**

Optuženi je izvršio jedno od najtežih krivičnih dela, a okolnosti pod kojima ga je izvršio i nastupele posledice čine ga posebno teškim.

Optuženi je pri izvršenju razbojništva umišljajno lišio života tri lica od kojih jednog maloletnika i to na takav način koji pokazuje krajnju hladnokrvnost i bezosećajnost. On ne poriče da je sve troje ubijenih najpre prinudio da legnu licem okrenutim prema podu i da im je potom iz neposredne blizine pucao u potiljak, ne dajući mogućnost da na bilo koji način izbegnu smrt, pri čemu ih nije ni pitao gde se u stanu nalazi novac, koji je sa svojim saučesnikom trebalo da oduzme.

U svojoj bezobziranosti i hladnokrvnosti optuženi ide i dalje i po izvršenim ubistvima uzima hranu i jede u blizini ubijenih, sa saučesnikom ih pretresa i skida sa ubijene devojkice nakit, od jednog ubijenog uzima jaknu i nosi je sledeće dve godine, a kulminacija njegovog okrutnog ponašanja je gaženje najmlađe žrtve dok još daje zadnje znake života, a kajanje za učinjeno optuženi izražava tek na glavnom pretresu.

Kada se ima u vidu težina izvršenog krivičnog dela i veoma visok stepen krivične odgovornosti optuženog, njegova neosuđivanost, priznanje dela, mladost i smanjena računljivost u vreme izvršenja dela, kao i okolnosti koje je prvostepeni i drugostepeni sud pravilno ocenio kao olakšavajuće, ne mogu opravdati izricanje vremenske kazne optuženom, pa čak ni one u najdužem vremenskom trajanju.

I po oceni suda trećeg stepena samo smrtna kazna u ovom slučaju je neophodna za ostvarenje opšte svrhe kažnjavanja“. (**Presuda Vrhovnog suda Srbije KŽ. III 8/97, od 4. oktobra 1999. i Presuda Okružnog suda u Beogradu K. 87/96, od 8. juna 1996. godine**)<sup>13</sup>

**„Opravdano je izricanje smrtne kazne učiniocu krivičnog dela iz člana 169. KZS, koji je delo izvršio neposredno po puštanju iz pritvora i pri izvršenju dela ispoljio bezosećajnost i hladnokrvnost.**

Prvostepenom presudom optuženi je oglašen krivim za krivično delo teški slučajevi razbojničke krađe i razbojništva i osuđen na smrtnu kaznu.

<sup>13</sup> Sudska praksa 9–10/2000, str. 24–25.

Ispitujući pobijanu presudu u delu odluke o izrečenju kazni optuženom, drugostepeni sud nalazi da se žalbom optuženog neosnovano osporava opravdanost izricanja **smrtne kazne**.

Način na koji je optuženi izvršio ovo krivično delo predstavlja izuzetno težak slučaj inače teškog krivičnog dela za koje je zakonom pored kazne zatvora od najmanje 10 godina, propisana i smrtna kazna, koja je optuženom od strane prvostepenog suda opravdano izrečena.

Činjenica da je optuženi još od prvog razreda srednje škole počeo da vrši krivična dela, te da je krivično delo za koje je pobijanom presudom oglašen krivim poslednje u nizu teških krivičnih dela izvršenih od strane optuženog, da je nakon izdržane kazne zatvora od šest godina i šest meseci izvršio krivično delo teške krađe za koju je nepravosnažnom presudom opštinskog suda osuđen na kaznu zatvora od jedne godine, kada mu je ukinut pritvor, a on je već sutradan izvršio navedeno krivično delo, ukazuju na izuzetnu težinu ovog dela, pri čijem izvršenju je optuženi ispoljio krajnju bezosećajnost i hladnokrvnost.

On nije poznavao sada pokojnog, a ni drugog oštećenog, koji su se sasvim slučajno našli na stepeništu zgrade u kojoj je izvršeno krivično delo, da bi se sklonili od kiše koja je počela da pada.

Optuženi je prošao pored njih, zatim se vratio i bez ikakvog upozorenja hladnokrvno pucao u grudi sada pokojnog, koji je odmah pao na stepenište, a nakon toga prišao oštećenom i sa uperenim pištoljem tražio od njega pare uz pretnju da će ga u protivnom ubiti, pa je oštećeni njemu dao pet dinara, koliko je imao kod sebe, nakon čega ga je optuženi sa uperenim pištoljem prinudio da sa sebe skine patike i jaknu, tražeći da mu preda sat i zlatan lanac, pa kako više nije imao šta da mu da, te je oštećenog udario pištoljem u predelu nosa od kog udarca je on pao na stepenište, a optuženi je nakon toga ponovo prišao pokojnom i iz njegovog džepa izvukao upaljač i iz panatalona kožni kajiš.

Kako u ovoj meri ljudski život za optuženog nije predstavljao nikakvu vrednost, ukazuje činjenica da se optuženi hladnokrvno udaljio sa lica mesta, ne obraćajući pažnju ni na sada pokojnog koji je još davao znake života, a ni na oštećenog koji je bio u besvesnom stanju, a posebno da je lišio života njemu nepoznatog mladića da bi sebi stvorio imovinsku korist, čiji iznos je bio zanemarujuće mali u poređenju sa ljudskim životom“. (**Presuda Vrhovnog suda Srbije Kž. 1428/97, od 13. novembra 1998. i Presuda Okružnog suda u Beogradu K. 468/96, od 13. juna 1997. godine**)<sup>14</sup>

**„Kada je optuženi saznao da je oštećeni pri odlasku u penziju dobio na ime otpremnine veći iznos novca, otišao u stan oštećenog i izvršio premetačinu, a potom oštećenog, koji je pružao otpor, lišio života (zadao mu je 31 udarac nožem u telo), onda je izvršio krivično delo teški slučajevi razbojništva.**

<sup>14</sup> Sudska praksa 1/1999, str. 25.

Presudom Okružnog suda u Čačku, K. 6/97 od 21.5.1997. godine optuženi je oglašen krivim zbog izvršenja krivičnog dela teški slučajevi razbojništva iz člana 169. stav 2. u vezi člana 168. stav 1. KZS i osuđen na kaznu zatvora od 20 godina.

Vrhovni sud Srbije je svojom presudom Kž.1526/97 od 17.4.1998. godine odbio kao neosnovanu žalbu branioca optuženog i potvrdio je presudu Okružnog suda u Čačku K. 6/97 od 21.5.1997. godine.

Protiv drugostepene presude branilac optuženog je izjavio žalbu a u žalbi je posebno ukazano da je prvostepeni sud pogrešno primenio zakon i da se u konkretnom slučaju radi o izvršenju krivičnog dela ubistva iz koristoljublja iz člana 47. stav 2. tačka 4. KZS.

Vrhovni sud Srbije je svojom presudom Kž. 8/98 od 3.4.2000. godine odbio kao neosnovanu žalbu branioca optuženog i potvrdio je presudu Vrhovnog suda Srbije, Kž. 1526/97 od 17.4.1998. godine.

Neosnovani su navodi u žalbi branioca optuženog da je u konkretnom slučaju zakon pogrešno primenjen.

Dokazima je utvrđeno da je optuženi ranije saznao da je oštećeni zbog odlaska u penziju dobio na ime otpremnine veći iznos novca, pa je time znao da do novca može doći samo ulaskom u stan i vršenju premetačine, a što je i učinio. U konkretnoj situaciji, a u stanu oštećenog, isti je pružio otpor pa ga je optuženi lišio života sa umišljajem.

Dakle, ovde se radi o lišenju života oštećenog pri izvršenju krivičnog dela razbojništva, pa se ne može raditi o izvršenju krivičnog dela ubistva iz člana 47. stav 2. tačka 4. KZS“. (**Presuda Vrhovnog suda Srbije, Kž. 8/98 od 3.IV 2000**)<sup>15</sup>

**„Kada su optuženi ušli u stan oštećenog da bi mu oduzeli iz njega stvari, pa kada ih je oštećeni uočio i obratio im se rečima: „Šta ćete vi u mom stanu“ – upotreba sile i lišavanje života oštećenog imalo je za cilj sprečavanje njegovog otpora u oduzimanju stvari koje im on sigurno ne bi dao dobrovoljno.**

Oduzimanje stvari da se njihovim prisvajanjem pribavi protivpravna imovinska korist, kao razlog dolaska optuženih u stan oštećenog, nesumnjivo je utvrđena od strane prvostepenog suda.

Neosporno je da su optuženi posle izvršenog ubistva iz stana ubijenog odneli torbu sa stvarima.

Kako se oštećeni kada su oni sa tom namerom došli u njegov stan, podigao iz kreveta i obratio im se rečima „šta ćete vi u mom stanu“, upotreba sile i njegovog lišavanje života od strane optuženih koje je iza toga usledilo imalo je za cilj sprečavanje njegovog otpora oduzimanju stvari koje im on sigurno ne bi dao dobrovoljno, pa se ne može dovoditi u pitanje zaključak prvostepenog suda da su optuženi sa umišljajem lišili života pokojnog pri izvršenju razbojništva.

<sup>15</sup> Izbor iz sudske prakse br. 5/2005, str. 37.

Kod takvog stanja stvari ne može se dovoditi u pitanje ni pravna kvalifikacija dela, pa su neosnovani žalbeni navodi branilaca zbog povrede krivičnog zakona“. (**Presuda Vrhovnog suda Srbije Kž. 693/97, od 10. aprila 1998. i Presuda Okružnog suda u Beogradu K. 127/95, od 24. septembra 1996. godine**)<sup>16</sup>

**„Lišenje života pri izvršenju razbojništva može biti izvršeno i sa eventualnim umišljajem.**

Prvostepeni sud je pravilno utvrdio da su optuženi sa eventualnim umišljajem lišili života sada pokojnog, tako što ga je prvooptuženi udarao metalnom štanglom po glavi i telu, a drugooptuženi drškom od pištolja.

Oni su i pored upozorenja od strane oštećenog da je jako bolestan i da ga puste nastavili sa nanošenjem udaraca, čime su izazvali strah, uzbuđenje i fizičke bolove i sve to je sa nastalim povredama skupa dovelo do naglog pogoršanja u radu već obolelog srca oštećenog, što je opet sve skupa prouzrokovalo smrtni ishod.

Trećeoptuženi je samim svojim prisustvom doprineo izazivanju i straha i uzbuđenja, pa je pri nanošenju fizičkih bolova od strane prve dvojice optuženih, kao i povreda pokojnom dok im je on ukazivao da je lošeg zdravstvenog stanja.

Pravilno je prvostepeni sud ocenio nalaz veštaka da je postojeće oboljenje srčanog mišića i krvnih sudova sada pokojnog lično svojstvo, što je favorizovalo nastanak smrtnog ishoda, imajući u vidu činjenicu da je sada pokojni upozoravao optužene da je teško bolestan, na šta se oni nisu obazirali“. (**Presuda Vrhovnog suda Srbije Kž. 1141/98, od 19. maja 1999. i Presuda Okružnog suda u Beogradu K. 102/97, od 10. marta 1998. godine**)<sup>17</sup>

**„Razbojništvo pri čijem izvršenju je neko lice sa umišljajem lišeno života koje bi po zakonu koji je važio u vreme izvršenja dela bilo kvalifikovano kao težak slučaj razbojništva, primenom novog Krivičnog zakonika kao blažeg zakona, treba kvalifikovati kao teško ubistvo.**

Optuženi je ostvario sva zakonom propisana obeležja krivičnog dela težak slučaj razbojništva iz člana 169. stav 2. u vezi člana 168. stav 1. Krivičnog zakona Republike Srbije (za koje je propisana kazna zatvora najmanje dvanaest godina ili zatvor od četrdeset godina).

Imajući u vidu da je 1. 1. 2006. godine, stupio na snagu novi Krivični zakonik (dalje: KZ), Vrhovni sud je po službenoj dužnosti preinačio prvostepenu presudu u pogledu pravne ocene dela, imajući u vidu da su inkriminisane radnje optuženog sada opisane u članu 114. tačka 4. KZ, a to je krivično delo teško ubistvo, učinjeno prilikom izvršenja razbojništva ili razbojničke krađe.

Naime, odredba člana 5. stav 2. KZ propisuje: ako je posle izvršenja krivičnog dela izmenjen zakon, jednom ili više puta, primeniće se zakon koji je najblaži za učinioca, pa je Vrhovni sud imao u vidu da je KZ u članu 114. tačka

<sup>16</sup> Sudska praksa-vanredni broj-maj 1999, str. 20.

<sup>17</sup> Sudska praksa br. 1/2001, str. 27.

4. propisana kazna zatvora za teško ubistvo u rasponu najmanje 10 godina ili zatvor od 30 do 40 godina, što znači da je novi KZ blaži za učinioca“. (**Presuda Vrhovnog suda Srbije, Kž. I 113/2006(1) od 13.3.2006. godine**)

## **Zaključak**

Ubistvo pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi je po svom sastavu složeno krivično delo koje se sastoji iz krivičnog dela ubistva i krivičnog dela razbojništva ili razbojničke krađe koja su takođe složena krivična dela (sastoje se iz krađe i prinude). Stvaranje ovog složenog krivičnog dela opravdava se time da se u ovakvim slučajevima radi o jednom događaju koji predstavlja celinu iako sadrži elemente više krivičnih dela, a pored toga ovako postavljena inkriminacija omogućava propisivanje odgovarajuće kazne do koje se u konkretnim slučajevima ne bi moglo doći primenom odredaba o odmeravanju kazne za krivična dela u sticaju.

Iako je teško je postaviti sigurne kriterijume koji bi u svakom slučaju važili za razlikovanje ovog oblika teškog ubistva od ubistva iz koristoljublja, detaljnije o tome nije bilo reči u okviru ovog rada.

Ubistvo pri razbojništvu ili razbojničkoj krađi predviđaju i mnogi drugi krivični zakoni – zakonici, ali ga tretiraju kao teži oblik krivičnog dela razbojništva odnosno krivičnog dela razbojničke krađe.

**Prihvatljivo je rešenje u novom Krivičnom zakoniku Republike Srbije da se ovo krivično delo definiše kao ubistvo i predvidi kao krivično delo protiv života i tela, s ozbirom da je ovde dominantno lišavanje života.**

**Assist. Prof. Miloš Marković, Ph.D.,<sup>18</sup> Assist. Prof. Zoran Pavlović, Ph.D.<sup>19</sup> and Prof. Petar Stanojević, Ph.D.<sup>20</sup>**

## ***Murder in crime larceny and robbery***

### ***A b s t r a c t***

This paper analyzes the provisions of the Criminal Code of the Republic of Serbia, in which is taking a life in the execution of the crime of armed robbery or larceny, is qualified as a form of murder. This is a new kind of first degree murder. Previously, the legal solution to this serious form of murder was a property crime. Although it is a criminal offense with various objects, here is the dominant of deprivation of life, a murder, and the fact that it makes the performance of the criminal acts of larceny or armed robbery are qualification circumstances. Murder

<sup>18</sup> Assistant Professor on the Law Faculty, Business Academy, Novi Sad

<sup>19</sup> Assistant Professor on the Law Faculty, Business Academy, Novi Sad

<sup>20</sup> Professor on the Law Faculty, Business Academy, Novi Sad

in armed robbery or larceny, is by the composition a complex criminal act, which consists of criminal acts of murder and armed robbery or criminal act of robbery that is also a criminal complex offence (is composed of force and theft). Murder in armed robbery or larceny, is also in other criminal laws – compilation of law, but in those laws it tends to be treated as a form of crime of armed robbery or crime of robbery. During the processing of this type of serious murder, the author brought an examples from judicial practice from judgments of the Supreme Court of Serbia and the District Court in Novi Sad.

Key words: first degree murder, murder, deprivation of life, larceny, robbery

### *Literatura*

1. Đorđević, Đ.: *Novi oblici teških ubistava u predlogu Krivičnog zakonika*, Pravni život br. 9/2005, str. 141.
2. Lazarević, Lj.: *Krivično pravo, posebni deo*, „Savremena administracija“, Beograd, 2000.
3. Lazarević, Lj.: *Kritički osvrt na neka rešenja u Krivičnom zakoniku Srbije*, Pravni život br. 9/2006, str. 15.
4. Marković, M.: *Teška ubistva u novom Krivičnom zakoniku*, magistarski rad, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu, 2007.
5. Marković, M.: *Krivičnopravni i kriminološki aspekt krvnih delikata u Vojvodini*, doktorska disertacija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu, 2008.
6. Stojanović, Z., Perić, O.: *Krivično pravo, posebni deo*, XI izmenjeno i dopunjeno izdanje, „Pravna knjiga“, Beograd, 2006.

#### Spisak propisa:

1. *Kazneni zakon Republike Hrvatske* („Narodne novine“, br. 110/97, 28/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03 i 105/04).
2. *Krivični zakon Federacije BiH* („Sl. novine Federacije BiH“, br. 36/03).
3. *Krivični zakon Republike Srpske* („Sl. glasnik R. Srpske“, br. 49/03).
4. *Krivični zakonik Republike Makedonije* („Sl. vesnik na RM“, 37/96).
5. *Krivični zakonik Republike Slovenije* („Uradni list“, br. 55/08 od 04. 06. 2008. str. 5865).
6. *Krivični zakonik Republike Srbije* („Sl. glasnik RS“, br. 85/05, 88/05, 107/05).
7. *Krivični zakonik R. Crne Gore* („Sl. list R. Crne Gore“, br. 70/04).

Ostali izvori:

1. Izbor iz sudske prakse br. 5/05, str. 37.
2. Presude Vrhovnog suda Srbije
3. Pravnosnažne presude Okružnog suda u Novom Sadu
4. Sudska praksa – vanredni broj – maj 1999, str. 20.
5. Sudska praksa 1/99, str. 25.
6. Sudska praksa 9–10/00, str. 24–25.
7. Sudska praksa br. 1/01, str. 27.